

سوالات درس سیزده مطالعات اجتماعی هشتم

ص ۲۸

- ۱) از اواخر قرن چهارم تا اوایل قرن هفتم هجری، سه سلسله ترک تبار در ایران حکومت کردند آنها را نام ببرید؟ غزنویان - سلجوقیان - خوارزمشاهیان
 - ۲) غزنویان چرا به این نام مشهور شدند؟ غزنویان دودمانی ترک تبار بودند که چون حکومت خود را از شهر غزنین (غزنه) آغاز کردند به این نام مشهور شدند
 - ۳) محمود غزنوی چگونه به حکومت رسید؟ هنگامی که حکومت سامانیان به نهایت ضعف و ناتوانی رسید، محمود غزنوی که حاکم غزنه بود، خراسان را تصرف کرد. خلیفه عباسی نیز حکومت او را به رسمیت شناخت
 - ۴) سلطان محمود به چه جهت در تاریخ شهرت یافت؟ چندین بار به هندوستان لشکرکشی کرد و به همین سبب در تاریخ شهرت یافت
 - ۵) علت لشکرکشی های سلطان محمود غزنوی به هند چه بود؟ اگر چه این لشکرکشی ها به بهانه ی رواج اسلام صورت می گرفت اما در اصل به طمع ثروت هنگفتی بود که در این کشور وجود داشت.
 - ۶) نتیجه ی لشکرکشی های محمود غزنوی به هند چه بود؟ وی در این لشکرکشی ها مناطقی از هندوستان را تصرف نمود و معبد سومنات را خراب کرد. او اسیران زیادی را با خود به سرزمین های دیگر برد و ثروت ها و غنائم زیادی به دست آورد که بخشی را به خلیفه پیشکش کرد
 - ۷) پس از سلطان محمود چه کسی به حکومت رسید و سرانجامش چه شد؟ پسرش سلطان مسعود حکومت را به دست گرفت. اگر چه سلطان مسعود فرمانروایی بی باک و جسور بود اما تدبیر پدر را نداشت. او از سلجوقیان شکست خورد و مدتی بعد توسط سپاهیان شورشی خود به قتل رسید
- نکته:** قدرت و حکومت غزنویان بر نیروی نظامی استوار بود و آنها از محبوبیت و مقبولیتی که صفاریان و سامانیان و آل بویه در بین توده مردم داشتند، بی بهره بودند

ص ۲۹

- ۸) **رابطه ی حکومت غزنویان با خلفای عباسی چگونه بود؟** رابطه دوستانه بود و سلاطین غزنوی به ویژه سلطان محمود ، خود را مطیع و تابع خلافت عباسی می دانستند
- ۹) **سلجوقیان چه کسانی بودند؟** طایفه ای از ترکان بودند که پس از پذیرش اسلام به ماوراء النهر مهاجرت کردند
- ۱۰) **طغرل که بود ؟** یکی از نوادگان سلجوق (جد سلجوقیان) به نام طغرل پس از شکست سلطان مسعود غزنوی ، در نیشابور بر تخت نشست
- ۱۱) **چرا خلیفه به طغرل لقب سلطان رکن الدین داد؟** زیرا طغرل پس از تسخیر مناطق مختلف ایران به بغداد رفت و حکومت شیعه مذهب آل بویه را برانداخت و سپس خطری را که از جانب خلافت فاطمی مصر متوجه خلافت عباسی بود از میان برداشت .
- ۱۲) **خلیفه عباسی به طغرل چه لقبی داد؟** سلطان رکن الدین
- نکته:** آل ارسلان برادرزاده و جانشین طغرل بود
- ۱۳) **اقدامات آل ارسلان را بنویسید ؟** او توانست با راهنمایی خواجه نظام الملک وزیر ، رقیبان داخلی را سرکوب کند و بر قدرت و استحکام حکومت سلجوقی بیفزاید . آل ارسلان همچنین به ارمنستان و گرجستان لشکرکشی کرد
- ۱۴) **آل ارسلان در نبرد ملازگرد چه کرد ؟** او در نبرد ملازگرد رومیان را شکست سختی داد و امپراتور روم شرقی را به اسارت گرفت . در نتیجه ی این پیروزی، بخش های وسیعی از آسیای صغیر به تصرف سپاهیان سلجوقی در آمد
- ص ۸۰**
- ۱۵) **ملکشاه که بود و چه کرد؟** پسر آل ارسلان از دیگر پادشاهان مشهور سلجوقی بود . وی مناطقی از ماوراءالنهر و شام را فتح کرد و حکومت سلجوقیان در دوره او به اوج قدرت رسید . به طوری که در آن دوره ، محدوده جغرافیایی ایران با زمان ساسانیان برابری می کرد و از ماوراءالنهر در شرق تا دریای مدیترانه در غرب گسترش یافته بود
- نکته:** در زمان ملکشاه اصفهان که پایتخت سلجوقیان بود به شهری بزرگ و آباد تبدیل شد
- ۱۶) **حکومت سلجوقیان چگونه سقوط کرد و دچار تجزیه و فروپاشی شد ؟** پس از مرگ ملکشاه ، شاهزادگان و فرماندهان نظامی برای رسیدن به تاج و تخت به جان یکدیگر افتادند و این اختلافات تا سقوط سلجوقیان ادامه پیدا کرد

۱۷) سرزمین خوارزم در کجا بود و به پادشاهان آن چه می گفتند؟ خوارزم ناحیه ای حاصلخیز و آباد در جنوب دریاچه خوارزم (آرال) بود و از عهد باستان به شاهان آنجا ، خوارزمشاه می گفتند

۱۸) خوارزمشاهیان چگونه توانستند بر بخش های زیادی از ایران چیره شوند و تسلط پیدا کنند؟ خوارزمشاهیان نخست دست نشانده ی سلجوقیان بودند اما وقتی حکومت سلجوقی ضعیف شد ، آنها از فرمانبری سرپیچی کردند و سرانجام یکی از فرمانروایان خوارزم آخرین سلطان سلجوقی را شکست داد و بر بخش های زیادی از ایران چیره شد

ص ۸۲

۱۹) چرا پایه های حکومت خوارزمشاهیان چندان محکم نبود؟ زیرا از یک سو خلیفه ی عباسی فرمانروایی آنها را به رسمیت نمی شناخت و از سوی دیگر ، تسلطی بر فرمانروایان محلی نداشتند

موفق باشید - حسین پور - دبیر مطالعات اجتماعی

سوالات درس چهارده مطالعات اجتماعی هشتم

ص ۸۴

(۱) چرا سلجوقیان در میان سه سلسله ترک تبار از اهمیت بیشتری برخوردار بودند؟
سلجوقیان هم به سبب تأثیری که در تحولات ایران و سایر سرزمینهای اسلامی و هم به سبب وسعت قلمروشان، اهمیت بیشتری داشتند.

(۲) سلجوقیان تشکیلات حکومت خود را چگونه پایه گذاری کردند؟ سلجوقیان تشکیلات اداری و حکومتی خود را بر اساس تشکیلاتی که از سامانیان و غزنویان به جای مانده بود، پایه گذاری کردند. البته تشکیلات آن دوره ها نیز بر گرفته از نظام اداری و حکومتی ایران باستان بود و در هر دوره تغییراتی نیز در آن پدید می آمد
نکته: در رأس حکومت سلجوقی، سلطان قرار داشت. در آن دوره، خلیفه عباسی بیشتر ریاست معنوی و دینی داشت و قدرت سیاسی و نظامی در اختیار سلاطین بود

(۳) در دوره سلجوقیان سلاطین برای مشروعیت بخشیدن به حکومت خود چه می کردند؟ سعی می کردند خود را مطیع و پشتیبان دستگاه خلافت نشان دهند.

(۴) نکته: از مهمترین مقامهایی که در عهد سلجوقیان وجود داشت، مقام وزارت بود. حکومت سلجوقی قدرت و عظمت خود را با سیاست و کفایت وزیران ایرانی به دست آورده بود

(۵) چرا سلجوقیان ناگزیر بودند برای اداره قلمرو خود از وزیران ایرانی استفاده کنند؟ سلجوقیان مردمانی گله دار و بیابان گرد بودند که با زور شمشیر، امور سیاسی و نظامی را در اختیار گرفتند، آنها از شهرنشینی و کشورداری بی خبر بودند و برای اداره قلمرو پهناور خود ناگزیر شدند از وزیران ایرانی استفاده کنند.

(۶) عمیدالملک کُندری که بود؟ وزیر سلطان طغرل بود که نقشی موثر در موفقیت های او داشت

ص ۸۵

(۷) خواجه نظام الملک که بود؟ وزیر آلب ارسلان و ملکشاه بود، او چنان قدرت و نفوذی داشت که کمتر کاری بدون صلاحدید و مشورت او انجام می گرفت.

۸) یکی از وظایف مهم وزیران در دوره سلجوقی را بنویسید؟ تنظیم رابطه ی سلطان با خلیفه و دیگر فرمانروایان

ص ۸۶

۹) چرا مدارس نظامیه به این نام معروف شدند؟ مهمترین نظامیه ها در کدام شهرها بنا شدند؟
خواجه نظام الملک مدارسى در شهرهاى مختلف بنیان گذاشت که همگی آنها نظامیه خوانده می شدند و مهم ترین آنها نظامیه های نیشابور، اصفهان و بغداد بودند.
نکته: امام محمد غزالی، عالم بزرگ ایرانی از استادان نظامیه بود. همچنین سعدی، شاعر معروف نیز از دانش آموختگان مدارس نظامیه بود.

نکته: در آستانه هجوم مغولها، خراسان بزرگترین مرکز علمی، ادبی و مذهبی ایران بود

ص ۸۷

۱۰) چه عاملی موجب رواج زبان فارسی در هندوستان شد؟ لشکرکشی های محمود غزنوی و جانشینانش به هندوستان، موجب زبان فارسی در زبان فارسی در آن دیار شد
نکته: در ابتدای دوره ی سلجوقی، نامه ها و فرمانهای حکومتی و دفترهای دیوانی از عربی به فارسی تغییر کرد.

۱۱) پایتخت های سلجوقیان را نام ببرید؟ ری، نیشابور و اصفهان

۱۲) در دوره سلجوقی ایرانیان چه ابتکار خاصی در ساختن مساجد به کار می بردند؟
در ساختن مساجد ایرانی ابتکار خاصی به کار رفت و حیاط و چهار ایوان اطراف آن معمول گردید.

نکته: در قرنهای پنجم تا هفتم هجری، «آجرکاری» و «کاشی کاری» در بناها به اوج زیبایی و شکوفایی رسید. کاشی کاری از ابتکارات مهم معماران ایرانی برای تزئین بناها بود

ص ۸۸

۱۳) نمونه هایی از جلوه های مهم هنر دوره سلجوقی را بنویسید؟
سفالین لعاب دار و بدون لعاب و ظروف زرین فام یا طلایی که با نقش و نگارهای مختلف تزئین شده از جلوه های مهم هنر دوره سلجوقی بود

۱۴) کدام یک از هنرهای ایرانی در دوره سلجوقی گسترش یافت ؟ فلز کاری،
خوشنویسی ، تذهیب و ساختن جلد کتاب از چرم و نقش انداختن بر روی آن نیز گسترش
یافته بود

موفق باشید - حسین پور - دبیر مطالعات اجتماعی

سوالات درس پانزده مطالعات اجتماعی هشتم

ص ۹۲

۱) مغولان چه کسانی بودند؟ مغولان، اقوام بیابانگردی بودند که در سرزمین مغولستان واقع در شمال چین و جنوب سیبری می زیستند

۲) شیوه ی زندگی مردمان مغولستان چگونه بود ؟ آب و هوای سرد و خشک منطقه ، موجب شده بود که آنها شیوه ی زندگی کوچ نشینی و دامداری را برگزینند

۳) چرا قبایل مغول به غارت یکدیگر و همسایگان روی آوردند ؟ قبایل مغول تا پیش از چنگیز خان پراکنده بودند و حکومتی نداشتند . این قبایل به سبب افزایش جمعیت و کمبود مراتع ناگزیر بودند برای تأمین زندگی ، به غارت یکدیگر و همسایگان روی آورند

۴) چنگیز که بود و چه کرد ؟ چنگیز رئیس یکی از قبایل مغول بود که قبيله های مغول را زیر فرمان خود درآورد و حکومتی نیرومند تشکیل داد و برای اداره ی آن کشور ، مجموعه قوانینی را با عنوان یاسای چنگیزی تدوین کرد و به اجرا گذاشت

۵) یکی از اصول مهم یاسای چنگیزی چه بود؟ آن بود کسانی که خود را تسلیم سپاه مغول می کردند ، از قتل و غارت در امان بودند ، اما آنان که مقاومت می کردند ، باید قتل عام و غارت می شدند

۶) چنگیز چگونه فردی بود ؟ چنگیز در فنون رزمی مهارت کامل داشت و در حيله های جنگی استاد بود . وی ، مردی بی رحم بود و سربازان و حتی فرزندانش باید بدون چون و چرا فرمانش را اجرا می کردند

۷) مغولان پس از آنکه متحد و قدرتمند شدند به چه فکری افتادند ؟ به فکر حمله به سرزمین های آباد و تصاحب ثروت آنها افتادند . آنها نخست به چین حمله و شهر ثروتمند پکن را تسخیر و غارت کردند

نکته: مغولان در زمان خوارزمشاهیان به ایران هجوم آوردند

۸) بهانه ی چنگیز خان برای حمله به ایران چه بود ؟ در زمان سلطان محمد خوارزمشاه وقتی اعضای یک کاروان تجاری مغول به یکی از شهرهای ایران آمده بودند ، به دستور حاکم

آن شهر به جرم جاسوسی دستگیر و کشته شدند . چنگیز خان این موضوع را بهانه قرار داد و با لشکری عظیم به ایران هجوم آورد

۹) **سلطان محمد خوارزمشاه در مقابل مغولان چه کرد ؟** سلطان محمد به مقابله شتافت ، اما در همان برخورد اول با سپاه مغول ، چنان دچار بیم و هراس شد که فرار کرد . فرار او ، روحیه ی سپاهیان و مردم را ضعیف کرد

ص ۹۴

نکته: سلطان جلال الدین، پسر و جانشین سلطان محمد خوارزمشاه، شهامتی از خود نشان داد و در یک جنگ بر مغولان پیروز شد

۱۰) **چرا سلطان جلال الدین نتوانست در مقابل مغولان کاری از پیش ببرد ؟** او در یک جنگ بر مغولان پیروز شد اما به دلیل اختلافات و درگیری های داخلی ، کاری از پیش نبرد . در آن شرایط حساس ، برخی از سرداران و حاکمان محلی و نیز خلیفه ی عباسی نه تنها جلال الدین را یاری نکردند ، بلکه با وی درگیر جنگ شدند

۱۱) **چرا هجوم هولناک چنگیز، یکی از فجایع تاریخ ایران بود؟(نتیجه ی حمله ی**

چنگیز خان به ایران چه بود؟) بر اثر این هجوم ، بسیاری از ایرانیان جان باختند و تعداد زیادی به اسارت درآمدند یا آواره شدند . ترس و وحشت سراسر ایران را فراگرفت و مردم دچار سرخوردگی شدند . از این رو میل به گوشه گیری و دوری از اجتماع در جامعه رواج یافت . شهرها و آبادی های زیادی را ویران کردند و آسیب فراوانی به مزارع کشاورزی و قنات ها وارد آوردند . مغولان همچنین مساجد و کتابخانه ها را خراب کردند و کتاب ها را سوزاندند

۱۲) **هلاکو خان که بود؟ اقدامات او را بنویسید ؟** هلاکو خان نوه ی چنگیز بود . او مأمور شد فتوحات مغول را در ایران و دیگر بخش های جهان اسلام کامل کند . اقدامات او : اسماعیلیان ایران را از بین برد و قلعه های آنان را ویران کرد - با تسخیر بغداد و کشتن خلیفه ، خلافت عباسی را برانداخت

نکته: هلاکو خان پس از نابودی خلافت عباسی، حکومت ایلخانان را تأسیس کرد. او به همراه فرزندان و نوادگانش، حدود هشتاد سال بر ایران فرمان راندند

ص ۹۵

نکته: پس از مرگ آخرین ایلخان مغول (ابوسعید) ، حکومت ایلخانان فرو پاشید

۱۳) همزمان با فروپاشی حکومت ایلخانان ، چه عواملی موجب بروز قیام های مردمی

شد ؟ بی عدالتی و ستمگری حاکمان محلی ، خشم و نارضایتی مردم را برانگیخت و موجب بروز قیام های مردمی در گوشه و کنار ایران شدند

۱۴) قیام سربداران از کجا و بر اثر تعلیمات چه کسانی آغاز شد؟ از روستای باشتین در

سبزوار آغاز شد . مردم سبزوار در آن زمان بر اثر تعلیمات شیخ خلیفه و شیخ حسن جویری آماده ی مقابله با ظلم و ظالمان شده بودند .

۱۵) حکومت سربداران چگونه تأسیس شد ؟ ساکنان روستای باشتین که از زیاده خواهی و

گستاخی مأموران حاکم مغولی خراسان به ستوه آمده بودند ، به پا خاستند و مأموران مغول را مجازات کردند . آنان سپس با شعار سر به دار می دهیم ، تن به ذلت نمی دهیم ، سپاه حاکم مغول را در آن ولایت شکست دادند . قیام به سرعت گسترش یافت و سربداران پس از تصرف شهر سبزوار ، حکومت خود را تأسیس کردند

نکته: حکومت سربداران، پشتیبان مذهب شیعه بود. این حکومت محلی پس از یورش تیمور به ایران از بین رفت

۱۶) تیمور که بود و چه کرد؟ تیمور گورکانی یکی از فاتحان مشهور در تاریخ است که بخش

وسعی از آسیا را فتح کرد و امپراتوری تیموری را بنیان گذاشت . او خود را از خاندان چنگیز می دانست . تیمور در بی رحمی و خونریزی دست کمی از چنگیز خان مغول نداشت

نکته: تیمور به هنر، علاقه نشان میداد و هر شهر و ولایتی را که می گشود، هنرمندان و صنعتگرانش را به پایتخت خود سمرقند می فرستاد.

نکته: تیمور حرص و طمع بسیاری به کشورگشایی داشت و در اندیشه فتح چین بود که مرگ، امانش نداد

۱۷) تیمور پس از تسلط بر ماوراء النهر چه کرد؟ با سوء استفاده از اوضاع پریشان و آشفته ی

ایران که بر هر گوشه ی آن خانی و سرداری حکومت می کرد ، چندین مرتبه به کشور ما یورش آورد . یورش های تیمور نیز همچون هجوم چنگیز ، آسیب و صدمات فراوانی به مردم ایران وارد کرد . در جریان این یورش ها ، عده ی زیادی تلف شدند و اموال و دارایی مردم غارت گردید

نکته: تیمور امپراتوری پهناوری را بنیان گذاشت که از مرزهای چین تا شام گسترش یافته بود
۱۸) شاهرخ که بود و چه کرد؟ شاهرخ پسر تیمور، بر رقیبان خود برتری یافت و موفق شد
بخش وسیعی از ایران را تحت تسلط خود درآورد.

نکته: حکومت تیموریان سرانجام با ظهور حکومت صفویان در ایران از میان رفت

موفق باشید - حسین پور - دبیر مطالعات اجتماعی

سوالات درس شانزده مطالعات اجتماعی هشتم

ص ۹۸

- (۱) پس از هجوم مغولان به ایران چه کسانی با به جان خریدن خطرهای زیاد به مغولان نزدیک شدند؟ دانشمندان و بزرگان ایرانی .
- (۲) چرا پس از هجوم مغولان ، بزرگان و دانشمندان ایرانی به مغولان نزدیک شدند ؟
آنها میکوشیدند که خوی خشن و ویرانگر بیابانگردان مغول را مهار کنند و مانع خونریزی بیشتر شوند. بزرگان ایرانی همچنین تلاش میکردند که مغولان را با فرهنگ و تمدن ایرانی اسلامی آشنا کنند و راه و رسم کشورداری را به آنان بیاموزند
- (۳) **خواجه نصیرالدین طوسی که بود ؟** یکی از برجسته ترین دانشمندان مسلمان ایرانی بود که به عنوان مشاور هلاکوخان احترام بسیار یافت . او در جریان لشکرکشی هلاکو ، تلاش زیادی برای حفظ جان مردم و کاهش قتل و غارت های مغولان کرد .
- (۴) **رصدخانه مراغه به همت چگونه و به چه منظوری ساخته شد ؟** یکی از کارهای ارزشمند خواجه نصیر، تشویق هلاکو به ساختن رصدخانه مراغه بود. این رصدخانه به همت خواجه، تبدیل به یک مرکز علمی و تحقیقاتی عظیم شد که منجمان و دانشمندان زیادی در آن فعالیت می کردند

ص ۹۹

- (۵) **خواجه رشیدالدین فضل الله همدانی که بود و چه کرد ؟** یکی از سیاستمداران و دانشمندان نامدار ایرانی در دوره مغول ، خواجه رشیدالدین فضل الله بود که خدمات فرهنگی و اجتماعی فراوانی انجام داد و او به عنوان پزشک به دربار ایلخان راه یافت و علاقه بسیاری به عمران و آبادی و انجام کارهای خیریه داشت
- (۶) **بنای ربع رشیدی به همت چه کسی ، چگونه و در کجا تأسیس شد؟** یک نمونه بسیار مهم بناهایی که خواجه رشیدالدین فضل الله ساخت بنای ربع رشیدی در تبریز بود که شامل مؤسسات مختلف مانند مسجد، مدرسه، بیمارستان، خانقاه و کتابخانه می شد.

۷) مغولان پیرو چه ادیانی بودند؟ عده ای از آنها به آیین گذشتگان خود اعتقاد داشتند و

گروه دیگری پیرو آیین بودایی و دین مسیحیت بودند

۸) چرا مبلغان بودایی و مسیحی در ترویج و گسترش آیین خود در ایران موفقیت

چندانی کسب نکردند؟ زیرا مردم ایران اعتقاد محکمی به اسلام داشتند.

نکته: سرانجام بر اثر کوشش عالمان و وزیران ایرانی، ایلخانان به دین اسلام درآمدند و مسلمان شدند

۹) اقدامات غازان خان را بنویسید؟ به تشویق و راهنمایی وزیر خود خواجه رشیدالدین

فضل الله همدانی اقدام به اصلاح امور اداری، مالی و قضایی کرد - برای عمران و آبادانی تبریز بسیار کوشید

۱۰) در زمان غازان خان چه بناهایی ایجاد شد؟ در روزگار او شنب غازان در تبریز با

دوازده بنای مهم مانند بیمارستان، مسجد، کاخ، مدرسه، کتابخانه و ... بر پا شد. هم زمان در بسیاری از شهرها مسجدی بزرگ و در کنار آن گرمابه ای برای تأمین هزینه نگهداری مسجد ساختند

۱۱) سلطان محمد خدابنده (اولجایتو) که بود و چه کرد؟ سلطان محمد خدابنده

(اولجایتو) جانشین غازان خان بود. او به پیشنهاد وزیرش خواجه رشیدالدین فضل الله،

پایتخت را به سلطانیه منتقل کرد و موجب آبادی آنجا شد

نکته: اولجایتو در شهر سلطانیه آرامگاهی برای خود بنا کرد که به گنبد سلطانیه معروف است و

یکی از شاهکارهای معماری در جهان اسلام به شمار میآید

۱۲) بناهای دوران ابوسعید آخرین ایلخان مغول از چه نظر کم نظیر هستند؟ این بناها

از نظر عظمت و بلندی گنبدها و ایوان ها کم نظیرند. گچبری و کاشی کاری های زیبا و

عجاب انگیز بناهای مذکور، حکایت از ذوق و نبوغ معماران ایرانی در آن زمان دارد

۱۳) چرا شاهرخ پسر تیمور، راه پدر خود را در جنگ و خونریزی ادامه نداد؟ چون

تحت تأثیر فرهنگ و تمدن ایران قرار داشت

نکته: در زمان شاهرخ، هرات به پایتختی تیموریان انتخاب و به یکی از بزرگترین و باشکوه ترین

شهرهای ایران تبدیل شد

۱۴) چرا در زمان شاهرخ تعداد زیادی از شاعران و هنرمندان به هرات آمدند؟ به

سبب توجه و علاقه ی شاهرخ به ادب و هنر

۱۵) گوهر شاد که بود و چه کرد؟ همسر شاهرخ از زنان نیکوکار بود که به عمران و آبادی

توجه داشت . او بناهای متعددی در هرات و مشهد ساخت که مسجد گوهرشاد در جوار حرم حضرت امام رضا(ع) یکی از آنهاست .

ص ۱۰۲

۱۶) در دوره تیموریان کدام هنرها شکوفا شد؟ هنر نگارگری (نقاشی) و خوشنویسی شکوفا

شد

۱۷) شاهنامه ی بایسنقری چگونه اثری است ؟ یکی از نفیس ترین نسخه های کهن شاهنامه

است که به سفارش بایسنقر میرزا، شاهزاده ی تیموری نگارگری و تذهیب شد . این اثر از نظر کتاب آرایی و ارزش هنری ، اهمیت فراوانی دارد

موفق باشید - حسین پور - دبیر مطالعات اجتماعی

سوالات درس هفده مطالعات اجتماعی هشتم

ص ۱۰۶

۱) **موقعیت جغرافیایی قاره ی آسیا چگونه است ؟** قاره پهناور آسیا از قطب شمال تا جنوب مدار استوا امتداد یافته است و بخش اعظم آن در نیمکره شمالی قرار دارد.

۲) **قاره آسیا از سه طرف به کدام اقیانوس ها محدود می شود ؟** از شمال به اقیانوس منجمد شمالی ، از جنوب به اقیانوس هند و از شرق به اقیانوس آرام

نکته: قاره آسیا از طریق تنگه برینگ از آمریکای شمالی و از طریق کانال سوئز از قاره ی افریقا جدا میشود

۳) **اوراسیا به کجا گفته می شود ؟** در بین قاره های جهان ، تنها دو قاره آسیا و اروپا به هم چسبیده اند به همین دلیل بعضی از جغرافیدانان این دو قاره را یک قاره دانسته و آن را اوراسیا نامیده اند.

نکته: آسیا وسیع ترین قاره ی جهان است

ص ۱۰۷

۴) **ناهمواری های قاره آسیا را بنویسید ؟** فلات های بلند و کوه های مرتفع -سرزمین های پست -مجمع الجزایر آتشفشانی

ص ۱۰۸

۵) **چند فلات بلند آسیا را نام ببرید ؟** آناتولی -ایران -تبت -مغولستان.

نکته: قلّه ی اورست (۸۸۴۸متر) در رشته کوه هیمالیا، بلندترین قلّه ی جهان است و به آن بام دنیا لقب داده اند

۶) **سه جلگه بزرگ آسیا را مثال بزنید ؟** جلگه بزرگ سیبری -جلگه گنگ و سند -جلگه چین

۷) **جلگه سند و گنگ از آبرفت کدام رودها تشکیل شده است ؟** از رودهای سند و گنگ که از رشته کوه های هیمالیا سرچشمه می گیرند

۸) **جلگه سند و گنگ کدام سرزمین هایی را در بر می گیرد ؟** این جلگه پهناور شمال هند ، بخش وسیعی از کشور پاکستان و بنگلادش را در بر میگیرد

۹) **دلتا را تعریف کنید؟** گاهی رودها، آبرفت‌ها را در مصب خود انباشته می‌کنند و از انباشته شدن آبرفت‌ها در مصب رودها، سرزمین‌های مثلث‌شکلی به وجود می‌آید که به آنها دلتا (Δ) می‌گویند. با انباشته شدن دائمی آبرفت‌ها، دلتاها پیوسته توسعه می‌یابند و در آب دریا پیش می‌روند

ص ۱۰۹

۱۰) **دلتاها چگونه زمین‌هایی هستند و چه خطراتی ساکنان آن را تهدید می‌کند؟**
به طور کلی دلتاها زمین‌های مناسبی برای کشاورزی بوده و جمعیت انبوهی را در خود جای داده‌اند. با این حال ساکنان این دلتاها همواره در معرض خطراتی چون طوفان‌های دریایی، طغیان رود و سیلاب هستند

نکته: یکی دیگر از جلگه‌های پهناور آسیا، جلگه بزرگ چین در شرق آسیا است. این جلگه از آبرفت رود «یانگ تسه کیانگ» پدید آمده است

ص ۱۱۰

۱۱) **مجمع الجزایر آتشفشانی آسیا در کدام قسمت این قاره قرار دارند؟** در مشرق و جنوب شرقی آسیا به ویژه در کناره‌های اقیانوس آرام، مجمع‌الجزایری سر از آب بیرون آورده‌اند.

۱۲) **سه مجمع‌الجزایر آتشفشانی آسیا را نام ببرید؟** مجمع‌الجزایر ژاپن، فیلیپین و اندونزی.

۱۳) **چرا در شرق و جنوب شرقی آسیا کوه‌های آتشفشانی زیادی در آنها مشاهده میشود؟ ویژگی این منطقه چیست؟** از آنجایی که این بخش از قاره آسیا از ناهمواریهای جوان است، کوه‌های آتشفشانی زیادی در آنها مشاهده میشود. همچنین در این مناطق، زمین‌لرزه‌های بسیاری رخ میدهد.

۱۴) **کشورهایی که در منطقه شرق و جنوب شرقی آسیا قرار دارند در معرض کدام بلاای طبیعی هستند؟** زمین‌لرزه، سونامی و فعال شدن کوه‌های آتشفشانی

ص ۱۱۱

۱۵) **سرزمین‌های مجاور قطب شمال در سبیری چه آب و هوایی دارند؟** هوا در تمام روزهای سال سرد و دارای یخبندان‌های طولانی است

۱۶) کدام قسمت آسیا آب و هوای قاره ای یا بری دارند؟ و ویژگی این آب و هوا چیست؟ بخش های داخلی و مرکزی آسیا ، آب و هوای قاره ای یا بری دارند . در این نوع آب و هوا ، زمستان ها بسیار سرد و تابستان ها بسیار گرم و خشک است

۱۷) آب و هوای گرم در کدام مناطق آسیا است؟ سرزمینهای مجاور دریاها از دریای سرخ تا جزیره تایوان در شرق چین، آب و هوای گرم دارند

ص ۱۱۲

۱۸) به طور کلی از نظر بارش ، آسیا را به چند بخش می توان تقسیم کرد نام ببرید؟ دو بخش - آسیای مرطوب(سبز) - آسیای خشک

۱۹) آسیای سبز(مرطوب) را تعریف کنید. سرزمینهای مشرق، جنوب و جنوب شرقی آسیا که در معرض بادهای موسمی (مونسون) قرار دارند آسیای سبز را تشکیل می دهند

۲۰) بادهای موسمی در چه فصلی و از کدام اقیانوس ها می وزند؟ این بادهای در اواخر بهار و فصل تابستان از اقیانوسها به سمت خشکی می وزند ، موجب ریزش باران فراوان در ناحیه آسیای سبز می شوند

۲۱) آسیای خشک کجاست؟ سرزمین های مغرب و جنوب غربی آسیا شامل عربستان ، داخل فلات آناتولی و فلات ایران و همچنین آسیای مرکزی به ویژه بیابان گبی از نواحی خشک آسیا محسوب می شود

۲۲) چرا هوای تبت مانند نواحی قطبی و شمال آسیا سرد است ؟ زیرا تبت بلندترین فلات دنیا است و هرچه ارتفاع بیشتر باشد دما کاهش می یابد

۲۳) چرا بادهای موسمی نمی توانند به آسیای مرکزی و بیابان گبی نفوذ کنند؟ زیرا رشته کوه های هیمالیا مانع ورود بادهای مرطوب موسمی می شوند

۲۴) چرا سرزمین های جنوب آسیا در بیشتر موانع سال آب و هوای گرم دارند؟ زیرا این نواحی به خط استوا نزدیک ترند و تابش نور خورشید به این مناطق تقریباً به صورت مستقیم است

۲۵) وزش کدام یک از بادهای ، کشور ما را تحت تأثیر قرار می دهند ؟ بادهای مدیترانه ای

سوالات درس هجده مطالعات اجتماعی هشتم

ص ۱۱۳

۱) وسیع ترین و پر جمعیت ترین قاره ی جهان کجاست؟ قاره آسیا

نکته: ۶۰ درصد جمعیت جهان در قاره ی آسیا زندگی می کنند .

۲) کدام نواحی آسیا بسیار کم جمعیت یا خالی از جمعیت آسیا است؟ نواحی مرتفع

چون فلات تبت و هیمالیا و بیابان های وسیع ، خالی از جمعیت یا کم جمعیت است .

۳) در کدام قسمت از آسیا جمعیت انبوهی به طور متراکم زندگی می کنند؟ در

جنوب و جنوب شرقی آسیا .

نکته: پر جمعیت ترین کشورهای جهان یعنی چین و هند (با بیش از ۲/۵ میلیارد نفر مجموعاً) در

این منطقه واقع هستند. این دو کشور تنها کشورهای جهان اند که هر یک بیش از یک میلیارد

نفر جمعیت دارند

۴) پر جمعیت ترین کشورهای جهان کدامند؟ چین و هند

۵) متراکم ترین منطقه جهان از نظر جمعیت کجاست؟ چقدر جمعیت دارد؟ جزیره

جاوه در اندونزی حدود ۱۴۱ میلیون نفر (یعنی به اندازه جمعیت کشور روسیه) .

ص ۱۱۴

۶) مردمان آسیا از چه نژاد هایی هستند؟ بیشتر جمعیت آسیا از نژاد زرد پوست و بقیه

سفید پوست هستند . البته در جنوب آسیا تیره های سیاه پوست و دو رگه که از ازدواج نژاد

های مختلف با هم به وجود آمده اند نیز زندگی می کنند .

ص ۱۱۵

نکته: آسیا مهد ادیان بزرگ جهان است.

۷) کدام دین های بزرگ الهی علاوه بر آسیا در سایر قاره ها انتشار یافته اند؟ یهود

، مسیحیت و اسلام .

نکته: حدود ۶۰ درصد از مسلمانان جهان که حدود ۱/۸ میلیارد نفر هستند، در قاره آسیا زندگی

میکنند

۸) **دین اسلام در کدام قسمت آسیا رواج دارد؟** اگرچه محل بعثت پیامبر اسلام و نقطه شروع دین اسلام، مکه بوده است، اما اسلام به تدریج همه کشورهای آسیای غربی را در بر گرفته و سپس به آسیای مرکزی و مشرق و جنوب شرقی آسیا و حتی دیگر نقاط جهان راه یافته است. به همین دلیل از غرب تا شرق آسیا میتوان چشم اندازها و مناظری را که نشان دهنده ی فرهنگ و تمدن اسلامی است، مشاهده کرد

ص ۱۱۲

نکته: بخش عمده ای از مردم آسیا به کار کشاورزی مشغول اند و کشاورزی جایگاه مهمی در اقتصاد کشورها دارد.

نکته: مهم ترین محصول کشاورزی در قاره آسیا برنج است که غذای اصلی مردم آسیا را تشکیل می دهد . ۹۰ درصد برنج جهان در آسیا تولید و در همین قاره مصرف می شود

۹) **چند نمونه از کشورهای قدرتمند آسیا در زمینه اقتصاد ، صنعت و کشاورزی هستند را نام ببرید.** ژاپن، چین، روسیه، هند، کره جنوبی، ایران، پاکستان، اندونزی ، تایوان و مالزی.

۱۰) **دو کشور آسیایی که جز کشورهای گروه هشت هستند نام ببرید؟** روسیه ، ژاپن

۱۱) **دو کشور آسیایی که در پیمان اقتصادی بریکس حضور دارند نام ببرید؟** چین و هند

۱۲) **در دو دهه ی اخیر کشور چین چگونه توانسته است اقتصاد و وضع زندگی مردم خود را بهتر کند؟** کشور چین توانسته با برنامه ریزی های جدید و توجه به توان داخلی، میزان تولیدات و صادرات خود را به شدت افزایش بدهد و از این راه درآمد اقتصادی و وضع زندگی مردم خود را بهتر کند

۱۳) **کدام یک از کشورهای آسیایی صادرات را هدف اقتصادی خود قرار داده اند؟** کره جنوبی ، تایوان ، هنگ کنگ ، سنگاپور .

۱۴) **به کدام کشورها ببرهای اقتصادی آسیا لقب داده اند ؟ چرا ؟** کره جنوبی ، تایوان ، هنگ کنگ ، سنگاپور زیرا این کشورها توانسته اند صادرات را هدف اقتصادی خود قرار بدهند و از این راه درآمد بسیار زیادی به دست بیاورند.

ص ۱۱۸

۱۵) تحولات اقتصادی در آسیا چه پیامدی داشته است؟ موجب شده است که مهاجرت از روستا به شهرها در آسیا ادامه پیدا کند. امروزه شهرهای با جمعیت بیش از ده میلیون نفر در آسیا بیشتر از سایر قاره ها است.

۱۶) چند نمونه از پرجمعیت ترین شهرهای آسیا را نام ببرید. توکیو در ژاپن، بمبئی در هند و تهران

۱۷) چند نمونه از جاذبه های گردشگری آسیا را نام ببرید؟ تاج محل در هند - دیوار چین - جزیره سنتوزا در نزدیکی سنگاپور - خیابان های کوالالامپور، مالزی

ص ۱۱۹

۱۸) اطلس چیست؟ کتابی است که مجموعه ای از نقشه ها در آن گرد آوری شده است. در برخی از اطلسها، نمودارها و تصاویری نیز مشاهده می شود

۱۹) از اطلس ها چه استفاده های می شود؟ ما با استفاده از انواع نقشه های مختلف یک اطلس می توانیم اطلاعات بیشتر و دقیق تری در باره ی کشورها یا نواحی مختلف جهان به دست بیاوریم.

۲۰) معمولاً برای هر قاره یا کشور دو نوع نقشه در اطلس مشاهده می کنیم آنها را نام ببرید؟ ۱- نقشه های طبیعی ۲- نقشه های سیاسی.

۲۱) نقشه های طبیعی چه نوع نقشه هایی هستند؟ بر روی این نقشه ها، رشته کوه ها، فلات ها، دریاها، رودخانه ها و نمایش داده شده و اطلاعات مربوط به شهرها و کشورها بسیار کم است.

۲۲) نقشه های سیاسی چه نوع نقشه هایی هستند؟ بر روی این نقشه ها، مرز کشورها، ایالت ها و استان ها، پایتخت ها و شهرهای مهم نمایش داده شده است.

موفق باشید - حسین پور - دبیر مطالعات اجتماعی

سوالات درس نوزده مطالعات اجتماعی هشتم

ص ۱۲۲

۱) (فعالیت ۱) منطقه ی جنوب غربی آسیا شامل چه محدوده ای از این قاره است؟ (در راس سه ضلع مثلثی که منطقه جنوب غربی آسیا را در خود جای داده چه مناطقی قرار دارد؟) از تنگه ی بسفر و داردانل در ترکیه تا کوه های پامیر در مشرق و از آنجا تا خلیج عدن و باب المندب را در بر می گیرد.

۲) (فعالیت ۲) منطقه ی جنوب غربی آسیا به کدام قاره ها متصل است؟ اروپا و آفریقا.

۳) (فعالیت ۳) دریاها و اقیانوس مهمی که در منطقه ی جنوب غربی آسیا قرار دارد کدامند؟ دریای مدیترانه ، دریای سرخ ، دریای عمان ، دریای سیاه ، دریای خزر و خلیج فارس و اقیانوس هند.

۴) (فعالیت ۴) دو کشور وسیع منطقه جنوب غربی آسیا کدامند؟ عربستان و ایران.

ص ۱۲۳

۵) سرزمین های مرتفع منطقه ی جنوب غربی آسیا کدامند؟ کوه های بلند ایران که به ارتفاعات ترکیه و قفقاز می پیوندند، سرزمین های مرتفع این منطقه را تشکیل می دهد.

۶) سرزمین های پست و جلگه ای پهناور در منطقه جنوب غربی آسیا کدامند و این جلگه ها از آبرفت کدام رودها به وجود آمده اند؟ جلگه ی بین النهرین در غرب ایران که از آبرفت رودهای دجله و فرات به وجود آمده است - جلگه سند در شرق ایران که از آبرفت رود سند به وجود آمده است.

۷) نواحی پست و خشک منطقه جنوب غربی آسیا کدامند؟ بیابان بزرگ عربستان ، دشت کویر و دشت لوت

نکته: بیابان بزرگ عربستان، ربع الخالی در شبه جزیره ی عربستان حدود ۶۴۰/۰۰۰ کیلومتر مربع یعنی تقریباً ۲/۵ برابر کشور انگلستان، وسعت دارد

۸) با توجه به چه عواملی در منطقه جنوب غربی آسیا آب و هوای گوناگون به وجود آمده است؟ با توجه به وسعت زیاد و تنوع ناهمواری ها.

۹) نواحی مرتفع و کوهستانی منطقه جنوب غربی آسیا چه نوع آب و هوایی دارند؟ در زمستان آب و هوای سرد و در تابستان آب و هوای معتدل دارد. بارش برف و باران فراوان موجب پدید آمدن پوشش گیاهی فراوان در دامنه ی کوه ها شده است.

۱۰) بخش های وسیعی از منطقه جنوب غربی آسیا چه نوع آب و هوایی دارد؟ آب و هوای گرم و خشک یا نیمه خشک.

نکته: بیابان های وسیع منطقه ی جنوب غربی آسیا آب و هوای گرم و خشک دارد.

۱۱) چه مسئله ای باعث اختلاف و نزاع بین کشورهای منطقه جنوب غربی آسیا شده است؟ کمبود آب شیرین.

نکته: یکی از مسائل مهم منطقه جنوب غربی آسیا کمبود آب شیرین است

۱۲) سرزمین هایی که در سواحل دریاهای منطقه ی جنوب غربی آسیا قرار گرفته اند دارای چه نوع آب و هوایی هستند؟ سرزمین های واقع در سواحل گرم خلیج فارس ، دریای عمان و اقیانوس هند و دریای سرخ ، آب و هوای گرم دارند اما رطوبت هوا به دلیل نزدیکی به دریا زیاد بوده و حالت شرجی به وجود آورده است. اما سرزمینهای واقع در اطراف دریای مدیترانه، آب و هوای مدیترانه ای دارند

۱۳) سرزمین های اطراف دریای مدیترانه دارای چه نوع آب و هوایی است؟ ویژگی این آب و هوا چیست؟ دارای آب و هوای مدیترانه ای است. در آب و هوای مدیترانه ای زمستان ها معتدل و پرباران و تابستان ها گرم و خشک است.

۱۴) **(فعالیت ۵)** برای هر یک از انواع آب و هوای زیر ، شهر یا منطقه ای در آسیای جنوب غربی پیدا کنید؟ آب و هوای گرم و خشک (بیابان ربع الخالی) - آب و هوای گرم و

شرجی (سواحل دریای عمان و خلیج فارس) - آب و هوای مدیترانه ای (کشور لبنان و فلسطین)
(- آب و هوای سرد کوهستانی (نواحی کوهستانی البرز و زاگرس)

ص ۱۲۵

نکته: منطقه جنوب غربی آسیا یکی از نخستین کانونهای تمدنی جهان است

(۱۵) **فعالیت ۷** پر تکلم ترین گروه های زبانی در منطقه آسیای جنوب غربی کدامند و از هر گروه یک کشور مثال بزنید؟ زبان عربی : عربستان - فارسی : ایران - ترکی : ترکیه - اردو : پاکستان

(۱۶) **فعالیت ۶** سه مورد از پر جمعیت ترین کشورهای منطقه جنوب غربی آسیا را نام ببرید؟ ایران - پاکستان - ترکیه.

نکته: منطقه جنوب غربی آسیا، کانون ظهور ادیان توحیدی بوده است

(۱۷) کدام ادیان الهی در منطقه جنوب غربی آسیا ظهور کرده اند؟ یهود - مسیحیت - اسلام

نکته: بیش از ۹۰ درصد مردم منطقه، مسلمان هستند. این منطقه قلب تمدن اسلامی محسوب می شود

ص ۱۲۶

نکته: اغلب کشورهای منطقه ی جنوب غربی آسیا دارای ذخایر نفت و گاز هستند.

(۱۸) **فعالیت های اقتصادی کشورهای منطقه جنوب غربی آسیا چگونه است؟** اغلب کشورهای منطقه دارای ذخایر نفت و گاز هستند ، اما متأسفانه بیشتر آنها از نظر اقتصادی به صادرات نفت وابسته بوده و ماشین آلات ، مواد غذایی ، دارو و انواع کالاهای مصرفی دیگر را از کشورهای پیشرفته وارد می کنند.

(۱۹) **منبع درآمد کشور عربستان چیست ؟** علاوه بر صادرات نفت ، همه ساله درآمد زیادی را از طریق مراسم حج و سفر میلیون ها زائر به این کشور نصیب خود می کند.

(۲۰) **کدام کشورهای منطقه جنوب غربی آسیا توانسته اند از طریق رونق گردشگری یا تجارت و بازرگانی اقتصاد خود را متحول کنند؟** ترکیه و امارت متحده عربی .

۲۱- چرا برخی از کشورهای منطقه جنوب غربی آسیا نتوانسته اند از نظر اقتصادی پیشرفت کنند؟ مثال بزنید؟ به دلیل جنگ ، اشغال نظامی توسط آمریکا و نبودن امنیت . مانند عراق و افغانستان .

۲۲- (فعالیت ۹) کدام عوامل مردم منطقه ی آسیای جنوب غربی را به هم نزدیک تر می کند؟ دین اسلام ، زبان عربی و دریا‌های جنوب غربی آسیا .

۲۳- (فعالیت ۸) کشورهایی که اقتصاد آنها وابسته به نفت است ، با چه مشکلاتی روبه رو می شوند؟ بیکاری ، عدم ثبات اقتصادی ، و افزایش تورم - رکود اقتصادی - وابستگی اقتصاد به صادرات و فروش نفت .

موفق باشید - حسین پور - دبیر مطالعات اجتماعی

سوالات درس بیست مطالعات اجتماعی هشتم

ص ۱۲۷

۱) چرا منطقه جنوب غربی آسیا یکی از مناطق استراتژیک (راهبردی) است؟ این منطقه در کانون اتصال سه قاره آسیا، اروپا و آفریقا قرار دارد و آبراهه های مهمی چون تنگه های هرمز، بَسفر، داردانل و باب المندب در این منطقه قرار گرفته است. - این منطقه انبار مهم منابع انرژی جهان است - این منطقه کانون جهان اسلام است.

۲) وجود آبراهه ها در منطقه جنوب غربی آسیا چه اهمیتی دارد؟ از طریق این آبراهه های مهم، دریاهای منطقه به یکدیگر می پیوندند و به آب های آزاد اقیانوس ها راه می یابند.

۳) چرا موقعیت بندرگاهی برای کشورها اهمیت زیادی دارد؟ چون استفاده از حمل و نقل ارزان کالاها و انرژی را میسر می سازد.

۴) چرا منطقه جنوب غربی آسیا انبار مهم منابع انرژی جهان محسوب می شود؟ زیرا حدود دو سوم ذخایر شناخته شده ی نفت جهان و حدود یک سوم منابع گازی جهان در این منطقه قرار دارد که البته بخش بزرگی از آنها در منطقه ی خلیج فارس واقع است.

۵) کشورهای عمده صادر کننده نفت در منطقه جنوب غربی آسیا کدامند؟ عربستان، ایران، عراق، کویت و امارات متحده عربی.

ص ۱۲۸

۶) مقدس ترین شهرهای مسلمانان کدامند؟ مکه و مدینه.

۷) کشورهای جنوب غربی آسیا برای همکاری بیشتر با یکدیگر چه تدبیری اندیشیده اند؟ مثال بزنید؟ سعی می کنند که از طریق پیمان های اقتصادی و فرهنگی با یکدیگر، بیشتر همکاری کنند مانند پیمان سازمان همکاری اقتصادی (اگو)

۸) درباره ی پیمان سازمان همکاری اقتصادی (اگو) توضیح دهید. پیمان سازمان همکاری اقتصادی (اگو) نخست در سال ۱۳۴۱ بین ایران، پاکستان و ترکیه بسته شد و هم اکنون ده کشور منطقه عضو آن هستند.

۹) چرا جنوب غربی آسیا منطقه ای پر تنش است؟ بخش عمده ای از منابع انرژی مورد نیاز کشورهای صنعتی و راه های مهم حمل و نقل دریایی این منطقه مورد توجه قدرت های بزرگ جهانی است - قدرت های استکباری با استفاده از نفوذشان بر حکومت های وابسته در منطقه و ایجاد جنگ های نیابتی بروز تنش و بحران در منطقه می شوند - رژیم اشغالگر قدس (اسرائیل) با حمایت آمریکا و انگلیس علاوه بر سرکوب مردم فلسطین به توطئه و دشمنی با مسلمانان کشورهای منطقه می پردازند - آمریکا ، انگلستان و برخی کشورهای سلطه گر برای حفظ منافع خود در منطقه در کشورهای وابسته پایگاه های نظامی ایجاد نموده و در این پایگاه ها ، تسلیحات نظامی مختلف انبار و نیروهای نظامی مستقر کرده اند .

۱۰) در گذشته چه عاملی سبب رقابت و تلاش کشورهای قدرتمند در منطقه جنوب غربی آسیا شده است؟ دسترسی به آب های خلیج فارس و اقیانوس هند .

ص ۱۲۹

۱۱) سواحل ایران در جنوب از کجا تا کجا کشیده شده است؟ سواحل ایران در خلیج فارس و دریای عمان (مگران) از اروند رود در جنوب غرب تا تنگه هرمز و از آنجا تا بندر گواتر (گوادر) در جنوب شرق امتداد دارد .

ص ۱۳۰

۱۲) جزیره های مهم ایران در آب های خلیج فارس را نام ببرید؟ خارک ، کیش ، قشم ، لارک ، لاوان ، تنب بزرگ ، تنب کوچک ، ابوموسی .

۱۳) جزایر ایران در خلیج فاس از چه نظر اهمیت دارند؟ از نظر استخراج نفت ، بازرگانی ، تجارت و نظامی اهمیت دارند .

۱۴) تنگه هرمز چگونه آبراهه ای است؟ یک آبراهه بین المللی است که همه کشورها حق دارند بر طبق قوانین رفت و آمد در تنگه ها با کشتی از آن عبور کنند .

۱۵) نقش نیروی دریایی ایران در زمان صلح را بنویسید؟ در زمان صلح نیز حافظ منافع کشور ایران در دریاهاست . همچنین در مواقعی که برای کشتیها چه در آبهای ایران و چه در آبهای بین المللی، حوادثی به وجود بیاید، به آنها کمک می رساند.

ص ۱۳۱

۱۶) دلایل اهمیت فلسطین چیست؟ این سرزمین مهد ادیان الهی و محل زندگی بسیاری از پیامبران بوده و اماکن مقدس بسیاری در آن واقع شده است - کشور فلسطین در محل تقاطع و لولای سه قاره آسیا، افریقا و اروپا قرار دارد و راههای ارتباطی زمینی این سه قاره از این منطقه میگذرد. - تشکیل دولت جعلی اسرائیل در قلب دنیای اسلام (فلسطین)، دارای یک هدف بلند مدت استکباری است - یکی از مهمترین آبراه های جهان از این منطقه و نزدیک فلسطین عبور میکند و ارتباط بین غرب و شرق را فراهم می کند

ص ۱۳۳

۱۷) مقیاس نقشه نشان دهنده ی چیست؟ مقیاس نقشه به ما نشان می دهد که فاصله های روی نقشه ، بر روی زمین و در عالم واقعیت چقدر است . به عبارت دیگر مسافت های روی نقشه ، نسبت به مسافت های واقعی روی زمین چقدر کوچک تر شده اند .

۱۸) انواع مقیاس را نام ببرید. مقیاس خطی - مقیاس عددی (کسری))

۱۹) فرمول بدست آوردن مقیاس عددی یا کسری را بنویسید.

$$\text{مقیاس} = \frac{\text{فاصله دو نقطه بر روی نقشه}}{\text{فاصله همان دو نقطه بر روی زمین}}$$

۲۰) اگر فاصله دو روستا روی نقشه ای ۱۰ سانتی متر باشد ، در صورتی که مقیاس

۱ cm	۲۵۰۰۰۰
۱۰ cm	x

نقشه $\frac{1}{250000}$ باشد فاصله این دو روستا روی زمین چقدر است؟ سانتی

$$\text{متر روی زمین} = 250000 = 10 \times 250000$$

$$\text{متر روی زمین} = 25000 = 250000 \div 100$$

$$\text{کیلومتر روی زمین} = 25 = 25000 \div 1000$$

(۲۱) فاصله شهری تا ساحل دریا، روی زمین ۶۰ کیلومتر و روی نقشه ۵ سانتی متر است. مقیاس این نقشه را به دست آورید؟

x	۱
۶۰	۵

$$60 \times 100000 = 6000000 \text{ cm} \Rightarrow 6000000 \div 5 = 1200000 \Rightarrow$$

$$\frac{1}{1200000}$$

سوالات درس بیست و یک مطالعات اجتماعی هشتم

ص ۱۳۶

نکته: قاره اروپا را می توان دنباله ی قاره آسیا یا بخشی از اوراسیا دانست .

۱) اروپا از اطراف به کدام دریاها و اقیانوس ها محدود می شود ؟ از شمال به اقیانوس منجمد شمالی - از جنوب به دریای مدیترانه - دریای سیاه در شرق - از غرب به اقیانوس اطلس .

۲) به طور کلی ناهمواریهای اروپا به چند بخش تقسیم می شود؟ نام ببرید ؟ به دو بخش : اروپای پیر و اروپای جوان .

۳) اروپای پیر به کدام قسمت اروپا گفته می شود؟ چرا ؟ مناطق شمالی اروپا - فرسایش طولانی موجب شده است که کوه ها کم ارتفاع و قله ها گنبدی شکل و دره ها باز باشند . در این منطقه ، جلگه های پهناور و دریاچه های بسیار وجود دارد . از نظر زمین شناسی به این بخش وسیع اروپا اروپای پیر می گویند .

ص ۱۳۷

۴) اروپای جوان به کدام قسمت اروپا گفته می شود؟ توضیح دهید. جنوب اروپا - چین خوردگی ها و رشته کوه های بلند در جنوب اروپا دیده می شود . قله ی کوه ها ، نوک تیز و دامنه ی کوه ها اغلب دارای شیب تند و دره های تنگ می باشد . به این منطقه اروپا که در آن آتشفشان ها و زمین لرزه هایی نیز رخ می دهد ، اروپای جوان می گویند .

۵) دو رشته کوه اروپای جوان را نام ببرید ؟ رشته کوه های آلپ و پیرنه

نکته: قله مون بلان بلندترین قله رشته کوه آلپ است.

نکته: به طور کلی اروپا قاره ای با آب و هوای معتدل ، سرسبز و بدون بیابان است .

۶) انواع آب و هوای اروپا را نام ببرید ؟ آب و هوای قطبی و سرد - آب و هوای معتدل اقیانوسی - آب و هوای مدیترانه ای - آب و هوای قاره ای یا برّی.

۷) آب و هوای قطبی و سرد در چه قسمت هایی از اروپا دیده می شود و علت آن چیست ؟ بخش شمال قاره اروپا یعنی قسمت های شمالی شبه جزیره اسکاندیناوی و ایسلند به قطب شمال نزدیک هستند و آب و هوای قطبی و سرد دارند .

۸) کدام مناطق اروپا آب و هوای معتدل اقیانوسی دارند و علت آن چیست ؟ مناطق مجاور اقیانوس اطلس نظیر انگلستان و ایرلند ، آب و هوای معتدل اقیانوسی دارند و عبور جریان دریایی آب گرم گلف استریم از این سواحل در فصل زمستان موجب می شود که هوا ملایم تر شود .

۹) مناطق جنوبی اروپا چه نوع آب و هوایی دارد و علت آن چیست ؟ مناطق جنوبی اروپا که در سواحل مدیترانه واقع شده اند (مانند کشورهای اسپانیا و ایتالیا) آب و هوای مدیترانه ای دارد .

۱۰) ویژگی های آب و هوای مدیترانه ای چیست ؟ زمستان های معتدل و مرطوب – تابستان های گرم و خشک .

۱۱) آب و هوای قاره ای یا برّی در کدام قسمت اروپا دیده می شود ؟ چرا ؟ مرکز و مشرق اروپا به دلیل دوری از دریاها آب و هوای قاره ای یا برّی دارد و میزان بارندگی در آنجا کم است .

ص ۱۳۸

۱۲) از رودهای اروپا چه استفاده هایی می شود ؟ از این رودها برای آبیاری زمین های کشاورزی ، تولید انرژی الکتریکی و حمل و نقل و کشتیرانی استفاده می شود .

۱۳) مهمترین رودهای اروپا را نام ببرید. رودهای دانوب ، ولگا ، راین ، دن ، الب
نکته: طویل ترین رود اروپا دانوب است که از چند کشور عبور می کند .

نکته: قاره اروپا اگرچه قاره ای کم وسعت است ، اما یکی از متراکم ترین قاره های جهان محسوب می شود.

۱۴) چه عواملی موجب شده است که اروپا از نظر جمعیت، متراکم باشد؟ شرایط مساعد طبیعی چون آب و هوای معتدل و ریزش باران کافی و رودهای پرآب و جلگه های پهناور از یک سو و پیشرفت در علم و فناوری از سوی دیگر.

۱۵) چرا جمعیت اروپا رو به پیری می رود؟ زیرا رشد جمعیت در اروپا کاهش یافته و زاد و ولد در این قاره کم شده است.

نکته: اروپائیان از نژاد سفید پوست هستند.

ص ۱۳۹

نکته: بیشتر مردم اروپا پیرو دین حضرت مسیح(ع) هستند.

۱۶) دین مسیح به چند مذهب بزرگ تقسیم می شود؟ نام ببرید؟ سه مذهب - کاتولیک، پروتستان و ارتودوکس.

نکته: کاتولیک ها از رهبر مذهبی و روحانی خود پاپ که محل اقامت او در واتیکان پیروی می کنند.

نکته: بیشتر مسلمانان در قاره اروپا در شبه جزیره بالکان زندگی می کنند.

۱۷) وضعیت اقتصاد اروپا چگونه است؟ میزان درآمد و سطح سواد و بهداشت و همچنین میزان طول عمر در این قاره بالاست.

۱۸) وضعیت کشاورزی اروپا چگونه است؟ کشاورزی تقریباً در همه جای اروپا رایج است و با استفاده از ماشین آلات مدرن و شیوه های علمی صورت می گیرد.

۱۹) در جنوب اروپا، آب و هوای مدیترانه ای موجب شده چه محصولاتی به عمل آید؟ محصولات ویژه ای چون زیتون، مرکبات و انگور

نکته: در اروپا دامداری و دامپروری با شیوه های صنعتی انجام می شود.

نکته: از تولید کنندگان و صادرکنندگان بزرگ فرآورده های گوشتی و لبنی کشورهای هلند و دانمارک هستند.

ص ۱۴۰

نکته: اروپا از مناطق مهم صنعتی جهان است و انواع کالاها و ماشین آلات و ابزار را به کشورهای دیگر صادر می کند .

۲۰) چرا کشورهای صنعتی قاره اروپا وارد کننده مواد اولیه مانند نفت هستند ؟ زیرا منابع زیرزمینی و معادن قاره اروپا نمی توانند نیازهای صنایع عظیم این قاره را بر آورده سازند . البته کشورهای اروپایی سالیان دراز برای استفاده از منابع و معادن سایر سرزمین ها به استعمار کشورهای دیگر دست زده اند .

ص ۱۴۱

۲۱) جاذبه های گردشگری اروپا را بنویسید ؟ جاذبه های گردشگری طبیعی مانند سواحل طولانی و آفتابی ، ورزش های زمستانی در کوه های آلپ – جاذبه های فرهنگی و تاریخی چون بناهای تاریخی ، موزه ها ، کلیساها و
۲۲) مهم ترین کشورهای اروپا از نظر جذب گردشگر کدامند؟ فرانسه ، اسپانیا و ایتالیا .

سوالات درس بیست و دو مطالعات اجتماعی هشتم

ص ۱۴۲

۱) قاره افریقا بین کدام یک از اقیانوس ها قرار گرفته است؟ اقیانوس هند در شرق - اقیانوس اطلس در غرب .

نکته: قاره افریقا بعد از آسیا دومین قاره وسیع جهان است.

نکته: قاره افریقا در دو نیمکره شمالی و جنوبی گسترده شده و مدار استوا از وسط آن عبور می کند.

نکته: قاره افریقا از سواحل دریای مدیترانه تا دماغه امید نیک امتداد یافته است .

۲) قاره افریقا از طریق کدام تنگه ها و کانال از آسیا و اروپا جدا می شود ؟ تنگه

جبل الطارق از اروپا - کانال سوئز و تنگه باب المندب از آسیا .

نکته: افریقا ، فلاتی وسیع و کم ارتفاع است .

نکته: تنها چین خوردگی مهم افریقا در شمال غربی این قاره رشته کوه اطلس است .

۳) مهم ترین قله های افریقا را نام ببرید و بنویسید در کدام قسمت واقع شده است؟

کنیا و کلیمانجارو - در شرق افریقا .

۴) علت تشکیل دریاچه های شرق افریقا چیست ؟ اغلب در اثر فرو نشستن زمین یا

شکستگی های بزرگ در پوسته زمین به وجود آمده است . این شکستگی ها موجب می شود که آبشارهایی در مسیر رود به وجود بیاید .

ص ۱۴۳

۵) چند دریاچه در شرق افریقا نام ببرید؟ ویکتوریا - تانگانیا - نیاسا .

۶) چرا کناره های افریقا برای پهلو گرفتن کشتی ها و ساختن بنادر چندان مناسب

نیست ؟ زیرا کناره های افریقا صاف و بدون بریدگی (خلیج) است .

نکته: به طور کلی قاره افریقا آب و هوایی گرم دارد و در بیشتر قسمت های آن زمستان دیده نمی شود .

۷) چرا آب و هوای افریقا گرم است و در بیشتر قسمت های آن زمستان دیده نمی شود ؟ زیرا موقعیت افریقا به گونه ای است که مدار استوا از وسط آن عبور می کند و خورشید در طول سال در مناطق استوایی و اطراف آن تا مدار رأس السرطان و رأس الجدی تقریباً عمود است .

ص ۱۴۴

۸) از نظر بارش قاره افریقا به چند قسمت تقسیم می شود؟ نام ببرید؟ به دو بخش :
آفریقای مرطوب (افریقای سبز) - آفریقای خشک .

۹) آفریقای مرطوب (سبز) به کجا گفته می شود؟ و چه ویژگی دارد ؟ نواحی اطراف خط استوا (از شمال تا دریاچه چاد و از جنوب تا رود زامبزی) آب و هوای گرم و مرطوب دارد . در این منطقه باران فراوان می بارد .

۱۰) آفریقای خشک به کجا گفته می شود؟ چه ویژگی هایی دارد ؟ و بیابان معروف در شمال و جنوب افریقا چیست؟ هر چه از منطقه استوایی به سمت شمال و جنوب افریقا پیش برویم ، از میزان باران و رطوبت کاسته شده و کم کم به آب و هوای گرم و خشک تبدیل می شود ، به طوری که در شمال افریقا ، صحرای بزرگ و در جنوب آن بیابان کالاهاری دیده می شود .

ص ۱۴۵

۱۱) آب و هوای مدیترانه ای در کدام قسمت افریقا مشاهده می شود ؟ بخش کوچکی از شمال افریقا که در مجاورت دریای مدیترانه قرار گرفته آب و هوای مدیترانه ای دارد .

۱۲) رودهای مهم افریقا را نام ببرید ؟ نیل - کنگو - نیجر - اورانژ - زامبزی .

نکته: رودهای پرآب افریقا در مصب خود جلگه ها و دلتاهایی ایجاد کرده اند .

۱۳) چرا برخی رودهای آفریقا برای کشتیرانی مناسب نیستند؟ زیرا در مسیر خود در جاهایی به شکست های بزرگ زمین برخورد می کنند که برای کشتیرانی مناسب نیستند .

نکته: رود نیل طولانی ترین رود جهان است که در قاره آفریقا قرار دارد .

نکته: قاره آفریقا با آنکه دومین قاره ی وسیع جهان است ، اما نسبت به وسعت خود جمعیت کمی دارد.

۱۴) کدام بخش های آفریقا خالی از جمعیت است؟ بخش های وسیعی از بیابان بزرگ آفریقا و جنگل های انبوه استوایی .

۱۵) در طول پانصد سال گذشته چه عواملی جمعیت زیادی از قاره آفریقا را کم کرد؟ در طول پانصد سال گذشته، استعمار اروپاییان، نسل کشی گسترده، جنگ های داخلی و قحطی های پی در پی، جمعیت زیادی از این قاره را کم کرد

۱۶) چه عواملی از افزایش جمعیت در قاره آفریقا جلوگیری کرده است؟ عدم رعایت بهداشت - شیوع بیماری های مختلف - خشکسالی ها .

ص ۱۴۶

نکته: بیشتر مردم آفریقا از نژاد سیاه پوست هستند.

۱۷) سفید پوستان در کدام قسمت آفریقا زندگی می کنند؟ مردم شمال صحرای بزرگ آفریقا که در مجاورت دریای مدیترانه زندگی می کنند و بخش کوچکی از جنوب قاره آفریقا ، سفید پوستند .

۱۸) زبان مردم آفریقا چیست؟ ساکنان کشورهای شمال صحرای بزرگ آفریقا مانند مصر ، الجزایر و مراکش به زبان عربی صحبت می کنند . مردم سایر کشورهای آفریقایی به زبان محلی یا به زبان کشورهایی که قبلاً تحت نفوذ و استعمار آنها بوده اند (مانند فرانسوی یا انگلیسی) صحبت می کنند .

۱۹) دین مردم آفریقا چیست؟ بیشتر مردم کشورهای شمال آفریقا مسلمان هستند . مردم سایر مناطق آفریقا اغلب به دین مسیح یا مذاهب ابتدایی اعتقاد دارند .

۲۰) منابع طبیعی مهم قاره افریقا را نام ببرید ؟ در این قاره معادن نفت ، طلا ، الماس ، مس و جنگل های عظیم وجود دارد .

۲۱) عوامل خارجی موثر در توسعه نیافتگی قاره افریقا را بنویسید ؟ از مهم ترین علل عدم پیشرفت قاره افریقا ، استعمار کشورهای اروپایی و غارت منابع آنها بوده است . امروزه نیز دخالت کشورهای قدرتمند در ایجاد جنگ ها و بحران ها در این قاره ادامه دارد .

۲۲) عوامل داخلی موثر در توسعه نیافتگی قاره افریقا چیست ؟ شرایط سخت محیطی (جنگل های انبوه ، بیابان های وسیع ، آب و هوای گرم) - شیوع بیماری ها - بیسوادی و آگاهی کم مردم - جنگ های داخلی - حکومت های وابسته و استبدادی .

۲۳) کشورهای قاره افریقا بیشتر صادر کننده چه محصولاتی هستند ؟ بیشتر صادر کننده ی محصولات معدنی و کشاورزی هستند و مواد اولیه برای کارخانه های کشورهای صنعتی تولید می کنند

۲۴) چرا صنعت در قاره افریقا چندان رشد نکرده است ؟ زیرا افریقا بیشتر صادر کننده محصولات معدنی و کشاورزی هستند و مواد اولیه برای کارخانه های کشورهای صنعتی تولید می کنند .

۲۵) محصولات گرمسیری و استوایی قاره افریقا چیست؟ قهوه - کاکائو - کائوچو .

۲۶) جاذبه های مهم گردشگری قاره افریقا چیست ؟ سواحل شمال افریقا در کنار دریای مدیترانه ، پارک های ملی (وحش) و آثار باستانی کشورهای قدیمی نیز از جاذبه های مهم گردشگری در قاره افریقا است

سوالات درس بیست و سه مطالعات اجتماعی هشتم

ص ۱۵۲

- نکته:** قاره آمریکا از قطب شمال تا قطب جنوب کشیده شده است .
- نکته:** قاره آمریکا به دو قاره کوچک تر به نام آمریکای شمالی و آمریکای جنوبی تقسیم می شود .
- (۱) **آمریکای شمالی و آمریکای جنوبی چگونه به یکدیگر متصلند ؟** به وسیله ی خشکی باریکی که آمریکای مرکزی نامیده می شود .
- (۲) **قاره آمریکا بین کدام اقیانوس ها قرار گرفته است ؟** اقیانوس آرام در غرب - اقیانوس اطلس در شرق .
- (۳) **اهمیت کانال پاناما را بنویسید ؟** تا قبل از ساختن کانال پاناما ، کشتی ها برای عبور از اقیانوس اطلس به اقیانوس آرام ، مجبور بودند آمریکای جنوبی را دور بزنند . اما بعدها با حفر این کانال ، دو اقیانوس به هم مرتبط می شوند .
- (۴) **انواع ناهمواریها در قاره آمریکا را نام ببرید ؟** چین خوردگی های جوان و مرتفع - کوه های کم ارتفاع قدیمی - سرزمین های پست و جلگه ای .
- (۵) **چین خوردگی های جوان و مرتفع قاره آمریکا را نام ببرید؟** در آمریکای شمالی ، رشته کوه های راکی (روشوز) و در آمریکای جنوبی رشته کوه های آند .
- (۶) **چین خوردگی های جوان و مرتفع در کدام سمت قاره آمریکا و در امتداد کناره های کدام اقیانوس کشیده شده اند؟** در سمت غرب - اقیانوس آرام .
- (۷) **چرا در چین خوردگی های جوان آمریکا آتشفشان ها و زمین لرزه های فراوانی رخ می دهد ؟** به دلیل نا آرام بودن پوسته زمین در این مناطق .
- نکته:** سرزمین آتشفشان ها و زمین لرزه ها در قاره آمریکا ، آمریکای مرکزی و جزایر آنتیل است .

۸) دو توده کوهستانی قدیمی و کم ارتفاع در آمریکای شمالی و آمریکای جنوبی کدامند؟ توده کوهستانی آپالاش در شرق آمریکای شمالی و توده کوهستانی برزیل در شرق آمریکای جنوبی.

۹) سرزمین های پست و جلگه ای در آمریکای شمالی و آمریکای جنوبی را نام برده و بنویسید که از آبرفت چه رودهایی به وجود آمده اند؟ جلگه رود می سی سی پی در آمریکای شمالی - در آمریکای جنوبی نیز جلگه های آمازون و پارانا از آبرفت های این دو رود تشکیل شده است.

۱۰) چرا در قاره آمریکا انواع آب و هوا و پوشش گیاهی به چشم می خورد؟ زیرا این قاره از قطب شمال تا قطب جنوب کشیده شده است.

۱۱) انواع آب و هوای قاره آمریکا را نام ببرید؟ آب و هوای قطبی و سرد - آب و هوای معتدل اقیانوسی - آب و هوای گرم و مرطوب - آب و هوای گرم و بسیار خشک.

۱۲) آب و هوای قطبی و سرد در کدام قسمت آمریکا دیده می شود؟ نواحی نزدیک به قطب شمال در آمریکای شمالی و نواحی نزدیک به قطب جنوب در آمریکای جنوبی. بخش اعظم کشور کانادا در آب و هوای سرد قرار گرفته است.

۱۳) آب و هوای معتدل اقیانوسی در کدام قسمت قاره آمریکا دیده می شود؟ چرا؟ در سواحل قاره ی آمریکا به دلیل مجاورت با دو اقیانوس اطلس و آرام.

۱۴) آب و هوای گرم و مرطوب در کدام قسمت آمریکا دیده می شود؟ پوشش گیاهی آن چیست؟ نواحی نزدیک به مدار استوا در آمریکای مرکزی و جنوبی آب و هوای گرم و مرطوب دارند. به همین سبب جنگل های انبوه آمازون در این ناحیه به وجود آمده است.

۱۵) آب و هوای گرم و بسیار خشک در کدام مناطق آمریکا وجود دارد؟ بیابان نوادا در آمریکای شمالی و بیابان آتاکاما در آمریکای جنوبی.

۱۶) مهم ترین رود آمریکای شمالی چه نام دارد؟ به کجا می ریزد؟ و چه نقشی

در اقتصاد آمریکای شمالی دارد؟ می سی سی پی - به خلیج مکزیک می ریزد - رود می سی سی پی نقش مهمی در حمل و نقل کالا و منابع و تجارت از طریق کشتیرانی داشته است .

۱۷) مهم ترین رود آمریکای جنوبی چه نام دارد؟ به کجا می ریزد؟ و چه ماهی

هایی در این رود زندگی می کنند؟ رود آمازون - این رود پر آب ترین رود دنیا است - به اقیانوس اطلس می ریزد - در این رود ماهی های آب شیرین ، مارهای آبی و گربه ماهی های غول پیکر زندگی می کنند .

نکته: در آمریکای شمالی بیابان نوادا و در آمریکای جنوبی بیابان آتاکاما آب و هوای بسیار گرم و خشک دارند .

نکته: در آمریکای شمالی رود می سی سی پی از طویل ترین رودهای جهان است .

نکته: در آمریکای جنوبی رود آمازون از میان جنگل های استوایی عبور می کند .

نکته: آمازون پر آب ترین رود دنیا است و آب آن از مجموع آب ده رودخانه پر آب جهان بیشتر است

ص ۱۵۵

نکته: حدود ۱۵ درصد جمعیت جهان در قاره آمریکا زندگی می کنند .

۱۸) بیشتر جمعیت قاره آمریکا در کجا زندگی می کنند؟ این جمعیت بیشتر در جلگه های حاصلخیز مثل می سی سی پی و بنادر و شهرهای ساحلی نزدیک به اقیانوس متراکم شده اند .

۱۹) مردم قاره آمریکا از چه نژادها و تیره هایی هستند؟ بومیان - سیاه پوستان - سفید پوستان - دورگه .

۲۰) بومیان قاره آمریکا چه کسانی هستند؟ به بومیان قاره آمریکا سرخ پوست گفته می شود. تاریخ آمریکا حکایت از سال ها کشتار و رفتار خشونت آمیز و غیر انسانی با سرخ پوستان دارد و امروزه جمعیت بسیار کمی از آنان باقیمانده اند که در این قاره، زندگی می کنند

۲۱) سیاه پوستان آمریکا از کجا و توسط چه کسانی و به چه منظوری به این قاره آورده شدند؟ سیاه پوستان آمریکایی در واقع فرزندان و نوادگان بردگان افریقایی اند که در دوران استعمار توسط اروپاییان به اجبار و برای کار در مزارع کشاورزی و معادن دزدیده شده و به این قاره آورده شدند .

۲۲) سیاه پوستان آمریکا برای رسیدن به چه هدفی سال ها مبارزه کردند ؟ سیاه پوستان اگرچه سالها با مبارزه علیه سیاستهای تبعیض نژادی در آمریکا، تا حدودی موفق شدند حقوقی برابر با سفیدپوستان به دست بیاورند و قوانین ظالمانه را تغییر دهند، اما همچنان تبعیض نژادی یکی از مشکلات اساسی در آمریکاست

نکته: سفیدپوستان اروپایی پس از تصرف قاره ی آمریکا، طی سالهای طولانی مهاجرت های گسترده ای از اروپا به این قاره داشتند و اکثریت جمعیت سفیدپوست این منطقه را شکل دادند

۲۳) منظور از دو رگه ها در آمریکا چه کسانی هستند ؟ قاره امریکا همواره قاره ای مهاجر پذیر بوده است . بنابراین عده زیادی از مردم این قاره دو رگه اند و از اختلاط نژاد ها و ملیت های گوناگون به وجود آمده اند .

ص ۱۵۶

۲۴) زبان و فرهنگ غالب مردم در آمریکای شمالی چیست؟ زبان غالب مردم در آمریکای شمالی انگلیسی است (مانند دو کشور کانادا و ایالات متحده آمریکا) و به سبب مهاجرت انگلیسی ها به این بخش فرهنگ آنگلو ساکسون غلبه دارد .

۲۵) در آمریکای مرکزی و جنوبی چه زبان هایی رواج دارد ؟ به سبب مهاجرت اسپانیایی ها و پرتغالی ها ، زبان های اسپانیولی و پرتغالی غلبه دارد .

۲۶) به کدام بخش از آمریکا ، امریکای لاتین گفته می شود؟ چرا ؟ به آمریکای مرکزی و جنوبی - زیرا ریشه زبان اسپانیایی و پرتغالی که در این منطقه رواج دارد ، لاتین است .

نکته: اکثر مردم قاره آمریکا پیرو دین مسیح(ع) هستند .

نکته: در آمریکای شمالی مذهب پروتستان و در آمریکای لاتین مذهب کاتولیک رواج بیشتری دارد .

۲۶) کشورهای ایالات متحده آمریکا و کانادا در آمریکای شمالی از نظر اقتصادی

جز چه کشورهایی هستند؟ از نظر اقتصادی جز کشورهای پیشرفته ی صنعتی جهان محسوب می شوند . این دو کشور جزء کشورهای گروه هشت هستند .

نکته: طبق آمار خود آنها، آمریکا یکی از بزرگترین بدهکاران جهانی است و بیش از ۴۰میلیون گرسنه دارد

۲۷) کشور ایالات متحده آمریکا بزرگترین تولیدکننده و صادرکننده چیست؟

بزرگترین تولیدکننده و صادرکننده گندم و ذرت در جهان و دارای دامداری های پیشرفته ای است که به تولید انواع گوشت و لبنیات می پردازد .

ص ۱۵۷

نکته: در سال های اخیر، از قدرت نرم و اقتصاد آمریکا کاسته شده است

۲۷) مهم ترین عواملی که موجب پیشرفت و توسعه آمریکای شمالی و تبدیل آن به

یک قدرت بزرگ اقتصادی شده است چیست ؟ اروپاییان مهاجر که به این سرزمین وارد شدند با خود دانش ها و مهارت ها و سرمایه هایی را به همراه آورده اند - آمریکای شمالی معادن زیرزمینی و منابع طبیعی فراوان ، زمین های وسیع قابل کشت ، رودهای پرآب و آب وهوای مناسب برای فعالیت های اقتصادی داشته است - در جنگ جهانی دوم ، اغلب کشورهای اروپایی ویران شدند اما ایالات متحده آمریکا از جنگ دور بود و چندان آسیب ندید و توانست از رقیبان جلو بیفتد - پس از جنگ جهانی دوم ایالات متحده آمریکا بر قدرت های اروپایی پیشی گرفت و جانشین آنها در تسلط و غارت منابع کشورهای شد که قبلاً مستعمره ی اروپا بود . - آمریکا و کانادا طی سالهای طولانی نیروهای متخصص و دانشمندان سایر کشورها را به کشور خود برای تحصیل و کار جذب کردند.

نکته: در ایالات متحده آمریکا و کانادا به دلیل رونق تجارت داخلی و جهانی، شهرهای بزرگی رشد کرده اند. نیویورک پرجمعیت ترین شهر ایالات متحده آمریکا است. مرکز اصلی سازمان ملل متحد و همچنین مجسمه آزادی (نماد ایالات متحده آمریکا) در نیویورک واقع شده است

۲۸) اقتصاد امریکای لاتین چگونه است؟ آمریکای لاتین (آمریکای جنوبی و مرکزی) از نظر منابع طبیعی و ذخایر معدنی بسیار غنی است اما کشورهای آمریکای لاتین نتوانستند به پیشرفت های صنعتی در حد آمریکای شمالی دست یابند.

۲۹) کشورهای آمریکای لاتین به چه دلایلی نتوانسته اند به پیشرفت های صنعتی در حد آمریکای شمالی برسند؟ استعمار از یک سو و حکومت های وابسته به بیگانه و استبدادی در کشورهای آمریکای لاتین از مهم ترین این دلایل هستند.

۳۰) کشورهای امریکای لاتین اغلب تولید کننده و صادر کننده ی چه کالاهایی هستند؟ مواد اولیه و صنعتی و محصولات کشاورزی هستند.

۳۱) کدام کشورهای امریکای لاتین تولید کننده و صادر کننده ی محصولات استوایی نظیر قهوه و نیشکر هستند؟ آرژانتین - برزیل - کوبا.

۳۲) کدام کشورها در آمریکای لاتین وضعیت اقتصادی بهتری دارند؟ برزیل - آرژانتین - ونزوئلا - کلمبیا

نکته: برخی کشورهای آمریکای مرکزی که جزیره ای هستند از راه گردشگری درآمد خوبی کسب می کنند.

۳۳) جاذبه های گردشگری قاره امریکا را بنویسید؟ قاره امریکا به دلیل تنوع بسیار زیاد محیطی و داشتن غارها، آبشارها، سواحل، جنگل ها و رودها، جاذبه های گردشگری طبیعی بسیار زیادی دارد و مراکز تفریحی، پارک ها و موزه های حیات وحش در کشورهای این قاره فراوان اند.

سوالات درس بیست و چهار مطالعات اجتماعی هشتم

ص ۱۶۰

۱) اقیانوسیه به کجا گفته می شود؟ برخی صاحب نظران ، استرالیا و جزایری را که در نزدیکی آن در اقیانوس آرام قرار گرفته ، اقیانوسیه می نامند و آن را یک قاره ، محسوب می کنند . برخی دیگر استرالیا را قاره ای مستقل به حساب آورده اند .

نکته: کم وسعت ترین و کم جمعیت ترین قاره های مسکونی جهان استرالیا و اقیانوسیه هستند .

۲) قاره اقیانوسیه کجا قرار دارد؟ منتهی الیه جنوب شرقی آسیا .

نکته: در واقع استرالیا، سرزمین اصلی قاره اقیانوسیه است که همچون جزیره ای پهناور در اقیانوس آرام واقع شده.

نکته: در شرق استرالیا در آب های اقیانوس آرام ، جزایر بی شماری به صورت پراکنده وجود دارد .

نکته: یکی از جزایر مهم و بزرگ اقیانوسیه ، کشور نیوزیلند(زلاند نو) است .

۳) (فعالیت ۲) قاره استرالیا و اقیانوسیه در کدام نیمکره قرار دارد ؟ شمالی یا جنوبی ؟

چرا؟ نیمکره ی جنوبی - زیرا در جنوب خط استوا قرار گرفته است .

۴) (فعالیت ۳) استرالیا از اطراف به کدام اقیانوس ها مربوط می شود ؟ اقیانوس هند ،

اقیانوس آرام ، اقیانوس منجمد جنوبی

ص ۱۶۱

نکته: استرالیا از نظر ناهمواری تقریباً سرزمینی هموار است .

۵) رشته کوه های استرالیا در کدام قسمت این کشور دیده می شود ؟ فقط در شرق

این کشور ، رشته کوه هایی به موازات ساحل کشیده شده است .

۶) بزرگ ترین صخره ی مرجانی دنیا در کدام قسمت استرالیا ست ؟ توضیح دهید؟

در شمال شرقی استرالیا بزرگ ترین صخره ی مرجانی دنیا به شکل دیواری از آب های اقیانوس

آرام سر برآورده است . این صخره بیش از ۲۰۰۰ کیلومتر طول دارد و صدها نوع ماهی در این جا زندگی می کنند .

ص ۱۶۲

۷) در رابطه با ویژگی های طبیعی استرالیا به سوالات زیر پاسخ دهید؟(فعالیت صفحه

۱۶۲)

الف) رشته کوه های نسبتاً مرتفع در کدام قسمت و به موازات ساحل کدام اقیانوس کشیده شده اند؟
(در شرق - اقیانوس آرام)

ب) در نیمه غربی استرالیا چه نوع ناهمواری وجود دارد ؟ (بیابان بزرگ ویکتوریا)

ج) جلگه مرکزی استرالیا از آبرفت کدام رود، پدیده آمده و این رود به کجا می ریزد؟ (رود دارلینگ - اقیانوس آرام)

د) پهناورترین بیابان استرالیا چه نام دارد؟ (بیابان بزرگ ویکتوریا)

ص ۱۶۳

۸) در باره ویژگی های طبیعی نیوزیلند به سوالات زیر پاسخ دهید ؟

الف) نیوزیلند کشوری هموار است یا کوهستانی؟ کوهستانی

ب) رشته کوه معروف آن چیست؟ رشته کوه آلپ جنوبی

ج) بلندترین قله نیوزیلند چه نام دارد؟ کوک

ص ۱۶۴

نکته: استرالیا با وجود وسعت زیاد ، جمعیت بسیار کمی دارد .

۹) اکثریت جمعیت استرالیا و نیوزیلند را چه کسانی تشکیل می دهند؟ اکثریت جمعیت استرالیا و نیوزیلند را مهاجران اروپایی (انگلیسی و ایرلندی) تشکیل می دهند و درصد بسیار کمی از جمعیت نیز بومیان هستند.

نکته: زبان رسمی استرالیا انگلیسی است اما به دلیل مهاجر پذیر بودن زبان های مختلفی در این کشور تکلم می شود. زبان رسمی نیوزیلند انگلیسی است.

۱۰) دین مردم استرالیا و نیوزیلند چیست؟ استرالیا و نیوزیلند از کشورهای مسیحی محسوب می شوند.

۱۱) اقتصاد استرالیا و نیوزیلند چگونه است؟ استرالیا و نیوزیلند جزء کشورهای پیشرفته صنعتی در جهان هستند. قاره استرالیا دارای منابع و معادن فراوانی است.

۱۲) چه عاملی موجب پیشرفت های اقتصادی در قاره استرالیا شده است؟ قاره استرالیا دارای منابع و معادن فراوانی است - مهاجران اروپایی با انتقال سرمایه و فناوری های خود به این سرزمین ها موجب پیشرفت های اقتصادی در این قاره شده اند.

ص ۱۶۴

نکته: استرالیا تولید کننده و صادر کننده ی بزرگ گندم در جهان است.

۱۳) کشاورزی در استرالیا چگونه انجام می شود؟ کشاورزی در این کشور به روش صنعتی و با استفاده از ماشین آلات صورت می گیرد.

۱۴) مهم ترین صادرات استرالیا و نیوزیلند چیست؟ هر دو از مراکز مهم پرورش دام در جهان اند و محصولات دامی به ویژه گوشت و پشم از صادرات مهم این دو کشور است.

۱۵) دو بندر مهم استرالیا را نام برده و چه صنایعی در این دو بندر دیده می شود؟ سیدنی و ملبورن دو بندر مهم استرالیا از مراکز مهم صنایع کشتی سازی و صنایع شیمیایی به شمار می روند.

۱۶) **جاذبه های گردشگری استرالیا و نیوزیلند را بنویسید؟** استرالیا و نیوزیلند به دلیل وجود سواحل طولانی و تنوع محیطی و گونه های جانوری جاذبه های طبیعی زیادی برای گردشگران دارند

موفق باشید - حسین پور - دبیر مطالعات اجتماعی